

Tardes de soledad (2024)

Regie: Albert Serra | 115 minuten | documentaire | Met: Roberto Domínguez, Francisco Manuel Durán, Antonio Gutiérrez, Francisco Gómez, Manuel Lara, Andrés Roca Rey

Op z'n twintigste stond Andrés Roca Rey geboekstaafd als de slechtste torero aller tijden. In elke van z'n vijf stierengevechten, was hij op z'n minst 'zwaar toegetakeld'. Met z'n intree verloor hij al meteen twee tanden, de volgende keer verbrijzelde z'n kaak en daarna kreeg hij een hoorn in de aars. Een aantal hechtingen later stond hij alweer in de arena ... met een hoorn in de balzak. In z'n vijfde gevecht trok de Peruviaan de pijl tot aan de hoorn en moest z'n overmoed bekostigen met een gat van tien centimeter in z'n bil, een verwonding aan z'n kruis en een doorgesneden buikspier. Hij werd de lucht in gekatapulteerd en in allerijl afgevoerd naar het ziekenhuis. Onderweg van de hoorns naar de lucht ontving hij echter – stratosferisch gelanceerd – eeuwige roem. Roca Rey zou later nog honderden stieren in de ogen kijken en vandaag staat hij bekend als de enige matador die in z'n eentje Spaanse stadions kan vullen.

Hemingway noemde het ooit een van enige drie sporten. Menig ander kunstenaar esthetiseerde het stierenvechten tot kunst. Picasso, Goya,

Doré en Manet zagen allemaal tragiek en mystiek in de tauromachie. Maar vandaag komen steeds meer stemmen op die het als pure barbarij en een verstreken praktijk aanschouwen. Tussen 2007 en 2014 werd het aantal gevechten in Spanje meer dan gehalveerd en die trend zet zich alleen maar voort. In Catalonië is het inmiddels al verbannen. Een sport in vrije val dus, en net daarom een kunst in volle ontplooiing.

Met 'Tardes de soledad' levert Albert Serra niet alleen een portret van de verknipte – en weer aan elkaar gehangen – torero Roca Rey, die z'n leven op het spel zet om z'n critici de mond te snoeren en een historisch document van een vervagende traditie, maar ook een mythisch kunstwerk over leven en dood. De bioscoopdocumentaire oogst wel wat kritiek, zowel van binnen als van buiten de arena. Liefhebbers van het spektakel verwijten de film een te strenge veroordeling van hun geliefde cultuur, terwijl het andere kamp er een wansmakelijke esthetisering van dierenleed in ziet. Die sterk uiteenlopende reacties geven aan dat Serra in feite net een balans heeft gevonden. 'Tardes de soledad' is noch een eenduidige glorificatie noch een sterke veroordeling, maar, net omdat hij het midden houdt, een uitnodiging tot reflectie.

Roca Rey komt naar voren als een hoogmoedige narcist, maar wel een met elegantie en gratie. De soevereiniteit waarmee hij z'n leven op het spel zet, van z'n leven een spel maakt en zo de dood als een uitdrukking van extreme levendigheid herinterpreteert, is de ultieme daad van vrijheid. Ongetwijfeld bewonderenswaardig. Maar z'n namiddagen aan de gevechten voorafgaand zijn echter eenzaam en het is ook maar de vraag of hij gebukt gaat onder het teugelloos machismo waar hij zelf uiting aan geeft. Ook de afbeelding van de stieren roept vragen over hun waardigheid op. De hele rite is opgebouwd rond de dood van het vorstelijke dier, dat moedig en waardig dient te worden 'geofferd', maar de strijd is voelbaar ongelijk. De camera beeldt dit alles in detail af. En dat is even gruwelijk als het voyeuristisch is.

Misschien is dát wel de echte barbarij; die van de toeschouwer en z'n toeschouwen. Amper komt het publiek in het stadion in beeld en het stadion zelf komt zelfs helemaal niet in een totaalshot in beeld. Alles is heel intiem met lange lenzen dicht op stier en uitdager gefilmd. Er zijn geen al te brede kadrering die van de film een epische strijd maken. Zo krijgt de bioscoopganger een heel andere blik te zien dan

de arenabezoeker. Maar is die eerste niet nog veel kijklustiger dan die laatste om dit spektakel op te zoeken in een donkere zaal? Is dat niet onwaardiger? En is het dan ook niet onwaardiger voor beesten om in donkere slachthuizen omgebracht te worden dan openlijk in een ritueel spel? Met dit soort ethische en esthetische vragen over dierenleed en zichtbaarheid is 'Tardes de soldedad', ongetwijfeld een film 'van deze tijd'.

Arthur Vandermoere